

MAL FAZLASI NEDİR: NE DEĞİLDİR?

Ec. H. Yılmaz MANAV

Eczane mal girişlerinde ötedenberi var olan mal fazlaları, son birkaç yıldır eczacı lehine artış gösterirken, bunların muhasebeleştirilmesindeki keyfilik sürüp gitmektedir.

Kısaca MF olarak adlandırılan mal fazlaları, sektörümüzde eşdeğerleri arasında daha fazla pazar payı bulma gayreti ile üretici firmalarca farklı oranlarda depolara uygulanmaktadır. Ecza Deposu bunların bazen aynı oranda, bazan daha değişik oranda eczaneye yansıtıran duruma göre hiç vermeyebilmektedir. Bazı durumlarda da depocu MF almadığı kalemlere, stoğundaki tıkanıklıkları giderme amacıyla MF uygulayarak satışa sunmaktadır.

İmalatçıdan depocuya intikal eden MF'ler ya imalatçı fiyatı tutarı özel iskonto olarak fatura altında gösterilmekte, veya "bedelsiz mal tesliminin KDV'yi ortadan kaldıramayacağı ilkesinden hareketle faturada mal bedeli sıfır, ancak bu MF'ye ait KDV, esas malın KDV'sine eklenerek muhasebeleştirilmektedir. Kanımızca bu aşamada doğrusu da bu olup, irdelemek istediğimiz eczaneye intikalde izlenen farklı yöntemlerdir.

Ecza Deposu MF'leri eczaneye aktarıırken:

1. MF'li kalemin kaydedildiği satırın altından, malın fazla kısmını KDV içinde PSF olarak düşmekte,

2. O faturadaki tüm MF'ler gene KDV'li PSF üzerinden hesabedilerek toplam, faturadaki KDV'

li PSF toplamından tek kalemde düşmekte,

3. Faturadaki MF'ler KDV'li PSF olarak toplanıp, bundan KDV, eczacı karı, eğer varsa peşin iskontosu düşüldükten sonra net iskonto olarak, KDV eklenmeden önceki toplamdan düşülerek bulunan rakamın KDV'si bu son rakama eklenmektedir.

Hemen ifade edelim ki bu üç yöntemde de eczacının ödeyeceği meblağ (dolayısıyla da KDV) değişmemektedir. Ne var ki ilk iki yöntem de depo, bedelsiz verdiği malın PSF artı KDV toplamını verilen iskonto gibi muhasebeleştirirken, eczanede alınan özel iskonto gibi kayıtlarına geçmektedir. Gerçi eczanelerin çok büyük bir bölümü bugün için bilanço usulüne göre defter tutmaktadır ama vergi uzmanı incelemesinde bu faturaların böyle mütala edileceği ortadadır.

Bu yöntem alınan MF iskontosunu, gerçekte olduğundan eczanenin mübayaa anlaşmasına göre % 40 civarında fazla göstermektedir. Ciroları on milyarları bulan ecza depoları güçlü muhasebe kadroları ile, bu verdikleri iskontoları gerçek değerlere indirgeyerek muhasebeleştiribilyorlardır ama gelecekte sırf bu yüzden eczane eczacısının şamar oğlanı haline gelmesinden endişe ederiz.

Olayı basit bir örnekle özetlersek:

Faturada kayıtlı MF'nin KDV içinde PSF 10.000.-TL varsayalım.

Belgedeki ilk toplam olan tüm malların KDV'

(*) *TEB İçel Delegesi*

li PSF'den bu rakamın düşülmesi, onbin TL özel iskonto görünümündedir. Oysa peşin alım yapan bir eczacı bu mah,

10.000.-

2.381.- (% 23.81 eczacı karı artı KDV)

7.619.- (malın KDV dışında depocu fiyatı)

762.- (peşin alımda uygulanan iskonto)

6.857.- (alınan gerçek özel iskonto)

TL'na alabilmektedir. Oysa belgede % 45.8 gibi fazal görünmektedir.

Ashnda uygulanagelmekte olan bu üç yöntem de KDV Kanununa göre mahzurlu görünmektedir. Zira bedelsiz teslim edilen malın KDV'sinden de vazgeçilmektedir.

O halde ne olmalıdır?

Bu satırların sahibi ne vergi uzmanıdır, nede ekonomik bilimler tahsil etmiştir. Yirmi yıl aşkın süredir mesleğini icra eden sade bir meslektaşınızdır. Kanaatimizce yapılması gereken, bazı üretici firmaların uygulamakta olduğu gibi, örnek hesaplamadaki gerçek özel iskonto KDV eklenmezden önceki rakamdan düşülmeli, KDV ile kalan rakamın % 5'i ile bu özel iskontoya % 5'inin toplamı olarak eklenmelidir.

Konuyu tartışmaya açmakla yurt genelindeki polifonik uygulamaya son verilebileceğini umarım. Böylece kayıt nizamı en mükemmel olan sektörümüz mal fazlalarının muhasebeleştirilmesinde de iyi ve doğruyu bulmuş olacaktır.